

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา¹

วุฒิชัย เกียรติบรรณกุล²

การปล่อยตัวชั่วคราวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งที่ประชาชนผู้เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาพึงได้รับและโดยสิทธินั้นได้รับการรับรองไว้ในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการผ่อนคลายการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยดังนั้นในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 ในหมวดการปล่อยตัวชั่วคราวจึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดรายละเอียดและแนวทางในการพิจารณาการปล่อยตัวชั่วคราวแต่เนื่องจากรูปแบบและแนวทางในการพิจารณาในปัจจุบันของศาลยังไม่ทันสมัย ไม่เป็นธรรม และต่อเนื่องและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลยเท่าที่ควรประกอบกับผู้พิพากษาที่มีความเห็นเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราวว่าในการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวนั้นศาลสมควรอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นดุลยพินิจของตนโดยลำพังซึ่งไม่สอดคล้องต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งอันความจริงกระบวนการยุติธรรมการปล่อยตัวชั่วคราวจะต้องดำเนินการบนพื้นฐานการมีสิทธิเสรีภาพที่เป็นธรรม โปร่งใสและคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างเต็มที่ ดังนั้น กฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราวของประเทศไทยยังมีจุดที่ยังไม่ครอบคลุมถึงสภาพการดำเนินการกระบวนการพิจารณาอันจะเป็นผลให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อจำเลยและกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาและค้นพบว่ายังมีเรื่องที่ต้องพัฒนาและแก้ไขในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ปัญหาข้อกฎหมายที่ใช้บังคับกับจำเลยที่ถูกศาลยกฟ้องและยังระหว่างอุทธรณ์ฎีกาในคดีอาญาสำหรับกฎหมายการปล่อยตัวชั่วคราวของประเทศไทย เมื่อกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นหรือชั้นสูงกว่าได้มีการตรวจสอบเนื้อหาแห่งคดีมาแล้วพิพากษาว่าจำเลยบริสุทธิ์แต่ด้วยเหตุผลจำเป็นจึงยังระหว่างพิจารณาไว้ กฎหมายควรกำหนดข้อพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวที่ใช้หลักเกณฑ์แตกต่างกันกับศาลชั้นต้นเพื่อให้จำเลยได้รับการเยียวยาทางความรู้สึกและสภาพจิตใจโดยการพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา แต่กฎหมายในปัจจุบันกลับไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบเฉพาะเอาไว้สำหรับการพิจารณาสั่งคำร้องในกรณีเช่นนี้ไว้แต่ให้ศาลที่อยู่ระหว่างการพิจารณาใช้บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 22 พ.ศ.2547) เป็นหลักและรูปแบบในการพิจารณา

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จรูญเกียรติ และ คณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิฑิตอนันต์และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิลา ภักดีสิง

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาเขตบางนา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตั้งคำร้องในกรณีนี้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้ยังมีปัญหาในเรื่องหลักเกณฑ์เฉพาะและรูปแบบในการพิจารณาคำร้องของจำเลยที่ถูกขกฟ้องและขังระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา เนื่องจากไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะและรูปแบบเฉพาะไว้ และควรพัฒนาให้มีกำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะและรูปแบบเฉพาะ โดยคำนึงถึงทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติเป็นเกณฑ์ที่พิจารณากำหนดรูปแบบและหลักเกณฑ์

2. ปัญหาการเรียกหลักประกันของผู้ที่ขอลปล่อยตัวชั่วคราวกรณีต้องโทษจำคุกซึ่งนำหลักเกณฑ์ที่ว่าบุคคลทุกคนควรมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันและเสมอภาคกันด้วยความที่ว่า การปล่อยตัวชั่วคราวในปัจจุบันมีการเรียกหลักประกันตัวต่อผู้ขอประกันในการประกันตัวทุกคดี ซึ่งในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 34 พ.ศ.2562) มาตรา 110 มีการกำหนดว่าศาลจะเรียกหรือไม่เรียกหลักประกันก็ได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าศาลก็เกรงว่าหากปล่อยตัวชั่วคราวไปจำเลยหรือผู้ต้องหาจะหลบหนี เพราะไม่มีสิ่งของมาเป็นหลักประกัน หรือไม่มีการมารายงานตัวตามกำหนดนัด แต่เมื่อพิจารณาสอดคล้องกับหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษแล้วจะเห็นว่าการไม่เรียกหลักประกันควรเป็นสิทธิพื้นฐานที่ประชาชนดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(ที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 34 พ.ศ.2562) มาตรา 110 ยังมีปัญหาการบังคับใช้เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันเพื่อให้สอดคล้องกับหลักกระบวนการยุติธรรมที่บุคคลทุกคนควรมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย

3. ปัญหานำระบบการไต่สวนการปล่อยตัวชั่วคราวมาใช้กับศาลยุติธรรมในประเทศไทยวันศาลอาญาทุจริตและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประเทศไทยนั้น การพิจารณาคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวเป็นรูปแบบการพิจารณาโดยผู้พิพากษาศาลโดยคนเดียวเป็นผู้พิจารณาซึ่งทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่สามารถบอกกล่าวในข้อเท็จจริง เหตุจำเป็นและ ความสมควรที่ศาลจะต้องอนุญาตให้ประกัน และการแก้ไขข้อบกพร่องที่พนักงานสอบสวนอาจทำมาคิดพลาดปรักปรำผู้ต้องหาหรือจำเลยและการพิสูจน์ความบริสุทธิ์เบื้องต้นเพื่อให้ศาลเชื่อว่าถ้าจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวไปผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมารายงานตัวตามกำหนดนัดทุกราวซึ่งในต้วบทกฎหมายมาตรา 108/1 ไม่ได้กำหนดสิทธิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถขอไต่สวนพยานประกอบการปล่อยตัวชั่วคราวได้จึงเหมือนถูกปิดปากไม่ได้แสดงวิสัยทัศน์ทำให้ศาลที่ไม่มีประสบการณ์อาจพิจารณาไม่ให้ประกันแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าการปิดปากผลเสียร้ายแรง แต่การอนุญาตให้สามารถพิสูจน์และกระทำการแสดงข้อเท็จจริงต่อศาลในการขอปล่อยชั่วคราวย่อมสอดคล้องต่อกระบวนการพิจารณาที่เป็นธรรมหรือ (Fair) จะเป็นผลให้กระบวนการพิจารณาเปิดเผยและมีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนรอบคอบกว่าเดิม

4. ปัญหาระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาการขอปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีสืบเนื่องจากคำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 6/2527 นั้นเป็นการใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาคำสั่งปล่อยตัวชั่วคราวตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 15 พ.ศ.2527) มาตรา 119 ทวิ

ไม่อยู่ภายใต้บังคับหลักเกณฑ์ทั่วไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 และตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 216 ทำให้ใช้สิทธิได้ตลอดหากคดียังไม่ถึงที่สุด และการพิจารณาอนุญาตให้ประกันหรือไม่ประกันคำร้องอุทธรณ์คำสั่งหรือออกคำสั่งก็ไม่มีกำหนดเวลาซึ่งเท่ากับสามารถยื่นได้ไม่รู้จบย่อมเป็นผลให้กระบวนการพิจารณาซ้ำซ้อน ไม่เป็นระบบระเบียบ และทำให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมด้านการบริหารจัดการคดี และก่อให้เกิดความล่าช้าและซ้ำซ้อนอีกด้วย

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าตัวบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 15 พ.ศ.2527) มาตรา 119 ทวิ มิได้กำหนดให้ชัดเจนย่อมเป็นปัญหา การแก้ไขปรับปรุงย่อมเป็นผลดีทำให้กระบวนการพิจารณาคดีนี้เป็นรูปแบบ เป็นระบบระเบียบ ไม่ซ้ำซ้อนและสอดคล้องต่อหลักการพิจารณาที่รวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการปล่อยตัวชั่วคราวในคดีอาญา ผู้เขียนเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อที่จะให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการปล่อยตัวชั่วคราวในคดีอาญาของประเทศไทยมีความเป็นสากลและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของจำเลยตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่ใช้บังคับกับจำเลยที่ถูกศาลยกฟ้องและยังระหว่างอุทธรณ์ฎีกา การพิจารณาคำร้องขอประกันกรณีนี้ คือ คดีแต่ละเรื่องใช้ระยะเวลาพิจารณานานไม่ว่าจะเป็นกรณีรับสารภาพ และศาลยกฟ้องเพราะฟ้องขาดองค์ประกอบแห่งความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 หรือกรณีให้การต่อสู้คดีศาลสืบพยานโจทก์หรือพยานจำเลยจนศาลเชื่อว่าจำเลยไม่น่าเกี่ยวข้อง หรือกรณีข้อเท็จจริงว่าพยานหลักฐาน ไม่น่าเชื่อคำพยานโจทก์จนศาลยกฟ้อง ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษายกฟ้อง แต่ให้ยังระหว่างอุทธรณ์ไว้ ต่อมาศาลได้อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวโดยการตีราคาประกันตามเกณฑ์มาตรฐาน และกำหนดเงื่อนไขห้ามเดินทางออกนอกราชอาณาจักร จะเห็นได้ว่าระยะเวลาในการพิจารณาแต่ละคดีนั้น จะใช้ระยะเวลาอย่างต่ำใช้ 7 เดือนและสูงสุดเกือบ 1 ปี 6 เดือน ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมได้รับความเสียหายในหลายด้าน อาทิ ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน ผลกระทบต่อชื่อเสียงเนื่องจากถูกสังคมตราหน้า

ผู้เขียนขอเสนอแนะให้เพิ่มข้อความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการปล่อยชั่วคราว ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณี โดยอาจแก้ไขเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

“มาตรา 108/3 ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ต้องพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ

(1) พิจารณาคำพิพากษาของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ว่าเป็นกรณียกฟ้องหรือเป็นกรณีลงโทษทางอาญา

(2) พิจารณาคำนำเชื่อถือของผู้ขอประกันและหลักประกันที่ยื่นพร้อมคำร้อง

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่ เกี่ยวกับการ นั้นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลสามารถอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวได้หากเป็นกรณีฉุกเฉินระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกาและจะกำหนด เงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราว หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อ ป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อป้องกันภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวก็ได้

การสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวให้นำมาตรา 108/1 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ซึ่งการเสนอแนะเพิ่มประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108/3 จะทำให้ศาลที่คดีอยู่ ระหว่างพิจารณาสามารถมีดุลยพินิจในการอนุญาตมากกว่าไม่อนุญาตทำให้เสมือนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่ได้รับความทราบจากการเสียชีวิตยาวนานจะได้รับการเยียวยาทางสภาพกายและจิตใจและเป็น การส่งเสริมให้สังคมเห็นถึงความยุติธรรมจากกระบวนการทางกฎหมายทำให้ผู้บริสุทธิ์ได้รับอิสรภาพ แม้คดีเงื่อนไขทางกฎหมายเท่ากับว่ายังให้โอกาสกลับสู่สังคม ซึ่งการให้โอกาสเช่นนี้ยังเป็นการปลอบใจ อันทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมั่นใจในกระบวนการยุติธรรม และไม่หลบหนีทำให้น่าเชื่อถืออย่างยิ่ง

2. ข้อเสนอแนะการไม่เรียกหลักประกันของผู้ที่ขอปล่อยตัวชั่วคราวกรณีรับโทษจำคุกเดิมปัญหานี้ ในคดีอาญามักจะพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่วางหลักประกันตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 110 ซึ่งศาลพิเคราะห์โดยใช้ดุลยพินิจของตนเองว่าอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว จะไม่เรียกหลักประกันหรือไม่กรณีเช่นข้อหาหมิ่นประมาท การเป็นพยานแล้วไม่มาตามนัด หรือกรณีผู้ต้องหา หรือจำเลยยากจนด้วยความจำเป็นจึงลัทธิทรัพย์เพื่อเลี้ยงดูบุตรศาลก็พิเคราะห์อนุญาตให้ประกันไปโดยให้ สาบานตัว ทั้งหมดทั้งมวลจะเห็นได้ว่าไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนทำให้เท่าเทียมกันทุกคน ทุกคนก็มีความ จำเป็นและทุกคนอาจไม่มีหลักทรัพย์เช่นกันจึงเป็นปัญหา

ผู้เขียนขอเสนอแนะให้มีการเพิ่มเติมข้อความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 วรรคสี่ โดยอาจเพิ่มเติมได้ดังต่อไปนี้

“กรณีความผิดตามฟ้องกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไม่เกิน 10 ปีให้ศาลพิเคราะห์เหตุ อันสมควรและความเหมาะสมให้อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่วางประกันและให้สาบานตัวก่อน ปล่อยไปแต่หากจะไม่อนุญาตให้ศาลแสดงเหตุผลไว้ชัดแจ้งและพิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วนพร้อมแจ้ง คำสั่งโดยพลัน”

ซึ่งเหตุที่ผู้เขียนเสนอให้เพิ่มข้อความเช่นนี้เพราะต้องการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และลดโทษที่ สันลูกการเข้าไปจำคุกไม่ได้มีผลดีต่อการตัดสินใจแต่กลับเป็นการสะสมวิชาแก่ผู้ต้องขังและยังไม่สามารถ

เปลี่ยนนิสัยได้อีก ทั้งการอนุญาตในอัตราโทษขั้นต่ำ 10 ปี นั้นถือว่าเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมและน่าจะทำให้กระบวนการยุติธรรมมีความเสมอภาค เท่าเทียมและเป็นธรรม

3. ข้อเสนอแนะการนำระบบไต่สวนการปล่อยตัวชั่วคราวมาใช้กับศาลยุติธรรมในประเทศไทย ยกเว้นศาลอาญาทุจริตและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ปัญหาในประเด็นนี้สืบเนื่องจากการพิจารณาขอปล่อยตัวชั่วคราวไม่ว่าศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเป็นการพิจารณาฝ่ายเดียวและดุลยพินิจคนเดียวของศาล มักไม่เห็นท่าทางและเหตุผลจำเป็นจากผู้ต้องหาหรือจำเลยยอมทำให้ประสิทธิภาพทางการส่งคำร้องนั้นไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และไม่มีโอกาสให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้แสดงเหตุและผลนำเสนอประกอบการพิจารณาอย่างเต็มที่ตามหลักการในคดีอาญาว่าให้พิจารณาจนแน่ใจไม่ควรเชื่อโดยลำพังว่าเป็นผู้กระทำความผิด

ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมข้อความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 โดยเพิ่มวรรค 4 โดยเพิ่มเติมว่า

“ในกรณีศาลเคยไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวมาแล้วและยังไม่เคยอุทธรณ์หรือฎีกาตามชั้นศาล เมื่อผู้มีส่วนได้เสียเห็นว่าจำเป็นต้องเสนอพยานหลักฐานให้ทำคำร้องประกอบเป็นประเด็นและเสนอต่อศาลเพื่อขอศาลอนุญาตชี้แจงตามประเด็นและเมื่อศาลได้รับคำร้องแล้วให้ศาลหมายนัดโจทก์หรือพนักงานสอบสวนและกำหนดนัดเพื่อพิจารณาตามขอ”

เหตุจำเป็นที่ตราเช่นนี้เท่ากับว่าให้มีกระบวนการนำพยานหลักฐานเข้าสืบในชั้นการพิจารณาคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวในศาลแต่ละชั้นเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกาในการพิจารณาคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถพิสูจน์หรือแสดงข้อเท็จจริงได้อย่างเต็มที่และคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของจำเลยอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของปวงชนชาวไทย

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาและระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์และฎีกา สืบเนื่องจากไม่มีหลักเกณฑ์ที่ครอบคลุมกำหนดระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือฎีกาคำสั่งไม่อนุญาตให้อุทธรณ์หรือฎีกาแต่เพื่อความเท่าเทียม เป็นธรรมและไม่ก่อให้เกิดการดำเนินกระบวนการที่ซ้ำซ้อนและรวดเร็วและต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเรื่องระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาคำสั่งศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ที่ยกคำร้องหรือยกอุทธรณ์ของจำเลยที่ยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวให้มีระยะเวลาการยื่นแน่นอนและมีระยะเวลาการพิจารณาที่แน่นอน โดยอาจเสนอเพิ่มเติมออกเป็น 2 กรณี คือ

กรณีแรก ระยะเวลายื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาคำสั่งศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ที่ยกคำร้องหรือยกอุทธรณ์ของจำเลยที่ยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวให้มีระยะเวลาการยื่นภายใน 1 เดือน นับแต่ถูกคุมขัง โดยหมายของศาลให้สอดคล้องกับระยะเวลาการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาในคดีหลักตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 198 และมาตรา 216

กรณีที่สอง เรื่องระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์ของศาลอุทธรณ์กรณีที่จำเลยยื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ยกคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวของจำเลยหรือระยะเวลาในการพิจารณาฎีกาของศาลฎีกา กรณีที่ศาลอุทธรณ์ที่มีคำสั่งยื่นตามคำสั่งศาลชั้นต้นที่ยกคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวของจำเลย ให้มีระยะเวลาพิจารณา 15 วัน นับตั้งแต่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวของจำเลยหรือนับตั้งแต่วันที่ศาลอุทธรณ์ที่มีคำสั่งยื่นตามคำสั่งศาลชั้นต้นที่ยกคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวของจำเลยและหากเลยระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าศาลอนุญาตให้ปล่อยตัวจำเลยชั่วคราวโดยอัตโนมัติเพื่อให้สอดคล้องกับที่จากเดิมมาตรา 119 ทวิ ในกรณีที่ศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ร้องขอมิสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ดังต่อไปนี้

(1) คำสั่งของศาลชั้นต้น ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์

(2) คำสั่งของศาลอุทธรณ์ ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา

ให้ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องอุทธรณ์คำสั่งรับส่งคำร้องดังกล่าวพร้อมด้วยสำนวนความ หรือสำเนาสำนวนความเท่าที่จำเป็นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณา และมีคำสั่งโดยเร็ว

คำสั่งของศาลอุทธรณ์ที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวยื่นตามศาลชั้นต้นให้เป็นที่สุด แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิที่จะยื่นคำร้องให้ปล่อยชั่วคราวใหม่

โดยเสนอเพิ่มเติมข้อความเป็นมาตรา 119 ทวิ บัญญัติเป็น

“ในกรณีที่ศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ร้องขอมิสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ ดังต่อไปนี้

(1) คำสั่งของศาลชั้นต้น ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์

(2) คำสั่งของศาลอุทธรณ์ ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา

ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 หรือมาตรา 216 นี้ ให้ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องอุทธรณ์คำสั่งรับส่งคำร้องดังกล่าวพร้อมด้วยสำนวนความ หรือสำเนาสำนวนความเท่าที่จำเป็นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาและมีคำสั่งโดยเร็วภายใน 3 วันทำการและหากเลยระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าศาลอนุญาตให้ปล่อยตัวจำเลยชั่วคราวโดยอัตโนมัติ

คำสั่งของศาลอุทธรณ์ที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวยื่นตามศาลชั้นต้นให้เป็นที่สุด แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิที่จะยื่นคำร้องให้ปล่อยชั่วคราวใหม่

เหตุผลที่เพิ่มเติมข้อความเป็นเช่นนี้ กรณีแรกผลของการแก้ไขนั้นจะทำให้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์หรือฎีกาคำสั่งปล่อยตัวชั่วคราวเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 193 หรือมาตรา 216 เช่นกันย่อมทำให้มีความชัดเจน รวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นระบบระเบียบอย่างชัดเจน และเหตุผลที่แก้เป็นเช่นนี้กรณีที่สอง เพราะต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกระบวนการพิจารณาชั้นขอปล่อยตัวชั่วคราว และทำให้คดีเป็นระบบระเบียบ มีความต่อเนื่องรวดเร็ว ไม่ซ้ำซ้อนและเป็นธรรม

ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและทันสมัยและเป็นไปตามหลักสากลและกระบวนการพิจารณาที่ดีต้องมีรูปแบบหลักเกณฑ์ ต่อเนื่องและสอดคล้องต่อกฎหมายอื่นๆในความสัมพันธ์กัน

เอกสารอ้างอิง

นัทรชัย จันทร์พลายศรี. ดุลยพินิจการปล่อยตัวชั่วคราว. รายงานผู้บริหารศาลชั้นต้น.

นิพนธ์ ใจสำราญ. การปล่อยชั่วคราว : มาตรการผ่อนคลายการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างการดำเนินคดีในศาลยุติธรรมไทย.

อารีรัตน์ เลาหพล. มาตรฐานในกระบวนการยุติธรรมไทย. ในหลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 4, วิทยาลัยรัฐธรรมนูญสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.